



Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 8. novembra 2016*

„Uredba (EU) št. 407/2010 — Evropski mehanizem za finančno stabilizacijo — Izvedbeni sklep 2011/77/EU — Finančna pomoč Evropske unije Irski — Dokapitalizacija nacionalnih bank — Pravo družb — Druga direktiva 77/91/EGS — Členi 8, 25 in 29 — Dokapitalizacija banke na podlagi sodne odredbe — Povečanje kapitala brez sklepa skupščine delničarjev in ne da bi bile izdane delnice prednostno ponujene obstoječim delničarjem — Izdaja novih delnic za znesek, ki je nižji od njihove nominalne vrednosti“

V zadevi C-41/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo High Court (višje sodišče, Irska) z odločbo z dne 2. decembra 2014, ki je prispela na Sodišče 2. februarja 2015, v postopku

Gerard Dowling,

Padraig McManus,

Piotr Skoczylas,

Scotchstone Capital Fund Limited

proti

Minister for Finance,

ob udeležbi

Permanent TSB Group Holdings plc, nekdanja Irish Life and Permanent Group Holdings plc,

Permanent TSB plc, nekdanja Irish Life and Permanent plc,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, A. Tizzano, podpredsednik, R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, M. Ilešič in T. von Danwitz (poročevalec), predsednika senatov, J. Malenovský, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, sodniki, C. Toader, sodnica, M. Safjan, C. G. Fernlund, C. Vajda in S. Rodin, sodniki,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

* Jezik postopka: angleščina.

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. aprila 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za G. Dowlinga on sam ter G. Rudden, solicitor, in N. Travers, SC,
- za P. McManusa on sam ter G. Rudden, solicitor, in N. Travers, SC,
- za P. Skoczylasa on sam,
- za Scotchstone Capital Fund Limited S. O'Donnell in J. Flynn, solicitors,
- za Permanent TSB Group Holdings plc, nekdanjo Irish Life and Permanent Group Holdings plc, in Permanent TSB plc, nekdanjo Irish Life and Permanent plc, C. MacCarthy, A. Walsh, solicitors, P. Gallagher, SC, in C. Geoghegan, barrister,
- za Irsko A. Joyce, L. Williams in E. Creedon, agenti, ob sodelovanju A. O'Neill, BL, in E. McCullougha, SC,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, ob sodelovanju P. Gentilija, avvocato dello Stato,
- za ciprsko vlado E. Zachariadou in D. Kalli, agentki,
- za Evropsko komisijo J.-P. Keppenne, H. Støvlbæk, L. Flynn in A. Steiblytė, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 22. junija 2016

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 8, 25 in 29 Druge direktive Sveta z dne 13. decembra 1976 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu [s členom 54, drugi odstavek, PDEU] glede ustanavljanja delniških družb ter ohranjanja in spreminjanja njihovega kapitala, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (77/91/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 8) (v nadaljevanju: Druga direktiva).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Gerardom Dowlingom, Padraigom McManusom, Piotrom Skoczylasom in Scotchstone Capital Fund Limited (v nadaljevanju: Scotchstone) na eni strani ter Minister for Finance (minister za finance, v nadaljevanju: minister) na drugi glede razveljavitve odredbe, ki jo je izdalo High Court (višje sodišče, Irska) dne 26. julija 2011, s katero je bilo družbi, katere družbeniki in delničarji so tožeče stranke v postopku v glavni stvari, odrejeno povečanje kapitala in izdaja novih delnic ministru za znesek, ki je nižji od njihove nominalne vrednosti.

Pravni okvir

Pravo Unije

Druga direktiva

- 3 V uvodni izjavi 2 Druge direktive je navedeno:

„ker je za zagotovitev minimalne enakovredne zaščite za delničarje in upnike v delniških družbah še zlasti pomembna uskladitev nacionalnih določb v zvezi ustanovitvijo in ohranitvijo, povečanjem ali zmanjšanjem njihovega kapitala“.

- 4 Člen 8(1) te direktive določa:

„Delnic ni mogoče izdati po ceni, ki je nižja od njihove nominalne vrednosti, ali v primerih, ko nimajo nominalne vrednosti, od njihove računovodske vrednosti.“

- 5 Člen 25 navedene direktive določa:

„1. O vsakem povečanju kapitala mora biti sprejet sklep na skupščini delničarjev. Takšen sklep in izvedba povečanja vpisanega kapitala, se javno objavita [...].

2. Kljub temu se lahko v statutu, ustanovitvenem aktu ali z odločitvijo skupščine delničarjev, ki mora biti po odstavku 1 javno objavljena, odobri povečanje vpisanega kapitala do največjega možnega zneska, ki se določi ob upoštevanju zakonsko predpisanega največjega zneska. Kjer je to primerno, sprejme odločitev o povečanju vpisanega kapitala v okviru določenega zneska za to pooblaščen organ družbe. Takšno pooblastilo organa velja največ pet let in je lahko enkrat ali večkrat podaljšano na skupščini delničarjev, vsakič za obdobje, ki ne presega petih let.

3. Kadar obstaja več razredov delnic, se mora o sklepu skupščine delničarjev v zvezi s povečanjem kapitala, navedenim v odstavku 1, ali odobritvi povečanja kapitala, navedeni v odstavku 2, posebej glasovati vsaj za vsak razred delničarjev, katerih pravice so prizadete s tako transakcijo.

4. Ta člen se uporablja za izdajanje vseh vrednostnih papirjev, ki jih je mogoče spremeniti v delnice ali iz katerih izhaja pravica do vpisovanja delnic, vendar se ne uporablja za spremembo teh vrednostnih papirjev niti za uveljavljanje pravice do vpisovanja.“

- 6 Člen 29 Druge direktive določa:

„1. Ob vsakem povečanju kapitala z denarnimi vložki, se morajo delnice prednostno ponuditi delničarjem sorazmerno s kapitalskim deležem, ki ga predstavljajo njihove delnice.

[...]

4. Prednostne pravice ni mogoče omejiti ali odvzeti [izključiti] s statutom ali ustanovitvenim aktom. Vendar pa je to dopustno storiti s sklepom skupščine delničarjev. Od upravnega ali poslovnega organa se zahteva, da predloži skupščini delničarjev pisno poročilo z navedbo razlogov za omejitev ali odvzem [izključitev] prednostne pravice in utemeljitev predlagane cene izdaje. Skupščina delničarjev odloči v skladu s pravili glede sklepčnosti in večine, ki so določena v členu 40. Njena odločitev se objavi [...].

5. Zakonodajna država članice lahko določi, da sme statut, ustanovitveni akt ali skupščina delničarjev, ki odloča v skladu s predpisi o sklepčnosti, večini in objavljanju iz odstavka 4, dati organu družbe, ki je upravičen odločati o povečanju vpisanega kapitala v mejah odobrenega kapitala, pooblastilo, da omeji ali odvzame prednostno pravico. Tega pooblastila ni mogoče podeliti za daljše obdobje kakor za pooblastilo iz člena 25(2).

6. Odstavki od 1 do 5 veljajo za izdajo vseh vrednostnih papirjev, ki jih je mogoče spremeniti [zamenjati] v delnice ali iz katerih izhaja pravica do vpisa delnic, vendar ne veljajo za spremembo [zamenjavo] teh vrednostnih papirjev niti za uveljavljanje pravice do vpisovanja.“

Direktiva 2001/24/ES

- 7 Cilj Direktive 2001/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. aprila 2001 o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 4, str. 15) je, kot je razvidno iz njene uvodne izjave 6, vzpostaviti vzajemno priznavanje ukrepov, ki jih sprejme vsaka država članica za ponovno vzpostavitev sposobnosti preživetja kreditnih institucij, ki jim je dala dovoljenje. Za to členi 3, 9 in 10 te direktive določajo, da imajo reorganizacijski ukrepi in ukrepi prenehanja, ki jih sprejmejo organi države članice izvora, v vseh drugih državah članicah enak učinek, kakor je z zakonom določen v tej državi članici.

Uredba (EU) št. 407/2010

- 8 Uredba Sveta (EU) št. 407/2010 z dne 11. maja 2010 o vzpostavitvi Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo (UL 2010, L 118, str. 1) je bila sprejeta na podlagi člena 122(2) PDEU. V uvodnih izjavah 4 in 5 te uredbe je navedeno:

„(4) Poglobitev finančne krize je privedla do hudega poslabšanja pogojev najemanja posojil za več držav članic, ki ga ni mogoče pojasniti z osnovnimi ekonomskimi načeli. Če na tej točki nastale situacije ne začnemo obravnavati kot nujne, bi ta lahko postala resna grožnja finančni stabilnosti Evropske unije kot celote.

(5) Da bi to izjemno situacijo lahko obravnavali onkraj nadzora držav članic, je nujno treba takoj vzpostaviti mehanizem za stabilizacijo na ravni Unije in tako ohraniti finančno stabilnost v Evropski uniji. Takšen mehanizem bi moral Uniji omogočiti usklajeno, hitro in učinkovito odzivanje na pereče težave, do katerih lahko pride v določeni državi članici. Njegova aktivacija bo v sklopu skupne podpore EU/Mednarodnega denarnega sklada (IMF).“

- 9 V členu 1 navedene uredbe je določeno:

„Za ohranitev finančne stabilnosti Evropske unije ta uredba vzpostavlja pogoje in postopke, v skladu s katerimi se finančna pomoč Unije lahko odobri državi članici, ki je v težavah ali ji zaradi izjemnih okoliščin, nad katerimi nima nikakršnega nadzora, resno grozijo hude gospodarske ali finančne težave, ob upoštevanju možne uporabe obstoječega aranžmaja, ki zagotavlja srednjeročno finančno pomoč za plačilne bilance državam članicam, ki niso članice euroobmočja, kakor je bil ustanovljen z Uredbo [Sveta (ES) št. 332/2002 z dne 18. februarja 2002 o ustanovitvi aranžmaja za zagotavljanje srednjeročne finančne pomoči za plačilne bilance držav članic (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 10, zvezek 3, str. 81)].“

- 10 Člen 3 Uredbe št. 407/2010 določa:

„1. Država članica, ki prosi za finančno pomoč Unije, se s Komisijo v povezavi z Evropsko centralno banko (ECB) posvetuje glede ocene svojih finančnih potreb ter Komisiji in Ekonomsko-finančnemu odboru predloži osnutek programa za gospodarsko in finančno prilagoditev.

2. Finančna pomoč Unije se odobri s sklepom, ki ga sprejme Svet s kvalificirano večino na predlog Komisije.

3. Sklep o odobritvi posojila vsebuje:

- (a) znesek, povprečni rok zapadlosti, formulo za izračunavanje cen, največje število obrokov, obdobje razpoložljivosti finančne pomoči Unije in druga podrobna pravila, potrebna za izvajanje pomoči;
- (b) splošne pogoje gospodarske politike, povezane s finančno pomočjo Unije, namenjeno ponovni vzpostavitvi zdrave gospodarske ali finančne situacije v državi članici prejemnici in njene zmožnosti, da se financira na finančnih trgih; te pogoje bo opredelila Komisija v posvetovanju z ECB, in
- (c) odobritev programa za prilagoditev, ki ga pripravi država članica prejemnica, s katerim bo izpolnila ekonomske pogoje, povezane s finančno pomočjo Unije.

[...]

5. Komisija in država članica prejemnica skleneta memorandum o soglasju, v katerem so podrobno določeni splošni pogoji gospodarske politike, ki jih je določil Svet. Komisija pošlje memorandum o soglasju Evropskemu parlamentu in Svetu.“

Izvedbeni sklep 2011/77/EU

- 11 Izvedbeni sklep Sveta 2011/77/EU z dne 7. decembra 2010 o finančni pomoči Unije Irski (UL 2011, L 30, str. 34), kakor je bil spremenjen z Izvedbenim sklepom Sveta 2011/326/EU z dne 30. maja 2011 (UL 2011, L 147, str. 17, v nadaljevanju: Izvedbeni sklep 2011/77), med drugim temelji na členu 3(3) Uredbe št. 407/2010. V uvodnih izjavah od 1 do 3 tega sklepa je navedeno:

- „(1) Zaradi nedavnega stopnjevanja pritiskov na finančnih trgih glede Irske se je ob upoštevanju obsežnih ukrepov javne podpore oslabilenemu finančnemu sektorju povečala zaskrbljenost glede vzdržnosti irskih javnih financ. Zaradi čezmerne izpostavljenosti nepremičninskim in gradbenim projektom je domači bančni sistem zaradi propada teh sektorjev utrpel večje izgube. Trenutna kriza v gospodarskem in bančnem sektorju je močno prizadela tudi irske javne finance in s tem zaostri učinek recesije. [...] Podporni ukrepi za bančni sektor, vključno z znatnimi kapitalskimi injekcijami, so stanje javnih financ še precej poslabšali. Trenutna zaskrbljenost na trgih predvsem odseva dejstvo, da je zaradi krize nastala nerazdružljiva vez med plačilno sposobnostjo irskega državnega sistema in bančnega sistema; to je povzročilo strmo rast donosov irskih državnih obveznic, domači bančni sistem pa je dejansko odrezan od mednarodnega tržnega financiranja.
- (2) Zaradi teh gospodarskih in finančnih motenj, ki so jih povzročile izjemne razmere, na katere vlada ni imela vpliva, so irski organi 21. novembra 2010 uradno zaprosili za finančno pomoč Evropske unije, držav članic, katerih valuta je euro, in Mednarodnega denarnega sklada [(v nadaljevanju: MDS)], da bi podprli vrnitev gospodarstva na pot trajnostne rasti, zagotovili nemoteno delovanje bančnega sistema ter zaščitili finančno stabilnost v Uniji in na območju eura. 28. novembra 2010 je bil na tehnični ravni dosežen sporazum glede obsežnega svežnja politik za obdobje 2010–2013.
- (3) Osnutek programa za gospodarsko in finančno prilagoditev (v nadaljnjem besedilu: program), ki je bil predložen Svetu in Komisiji, je namenjen povrnitvi zaupanja finančnih trgov v irski bančni sektor in državni sistem, kar gospodarstvu omogoča, da se vrne na pot trajnostne rasti. Program vsebuje tri glavne elemente za doseganje teh ciljev. Prvič, strategijo za finančni sektor, ki zajema bistveno zmanjšanje obsega in zadolženosti bančnega sektorja ter njegovo reorganizacijo; ta ukrep dopolnjuje primerna dokapitalizacija v potrebnem obsegu. [...]“

12 Člen 1 navedenega sklepa določa:

„1. Unija da Irski na voljo posojilo v vrednosti največ 22,5 milijarde EUR z največjo povprečno zapadlostjo 7½ let.

[...]

4. Sprostitev prvega obroka je odvisna od začetka veljavnosti Sporazuma o posojilu in Memoranduma o soglasju [o posebnem gospodarskopoličnem pogojevanju, sklenjenega med Komisijo in Irsko]. Kakršna koli naknadna izplačila posojil so vezana na pogoj ugodne četrletne ocene s strani Komisije, v posvetovanju z [Evropsko centralno banko (ECB)], o skladnosti Irske s pogoji splošne ekonomske politike, kakor so opredeljeni v tem sklepu in v Memorandumu o soglasju.“

13 Člen 3 Izvedbenega sklepa 2011/77 določa:

„1. Program ekonomske in finančne prilagoditve [...], ki so ga pripravili irski organi, se sprejme.

2. Vsak nadaljnji obrok se izplača na podlagi zadovoljivega izvajanja programa, ki se vključi v program Irske za stabilnost, v nacionalni program reform in podrobneje v posebne pogoje za ekonomske politike, določene v Memorandumu o soglasju. Ti med drugim vključujejo ukrepe iz odstavkov 4 do 9 tega člena.

[...]

4. Irska sprejme ukrepe iz spodnjih odstavkov 7 do 9 do konca navedenega leta, pri čemer so natančni roki za leta 2011–2013 opredeljeni v Memorandumu o soglasju. [...]

5. Za ponovno vzpostavitev zaupanja v finančni sektor mora Irska primerno dokapitalizirati, hitro zmanjšati zadolženost in temeljito prestrukturirati bančni sektor, kakor je določeno v Memorandumu o soglasju. V zvezi s tem Irska razvije in se s Komisijo, ECB in Mednarodnim denarnim skladom dogovori o strategiji za prihodnost glede strukture, delovanja in sposobnosti za preživetje irskih kreditnih institucij, ki bo opredelila način zagotovitve njihovega delovanja brez nadaljnje pomoči države. [...]

[...]

7. Irska tekom leta 2011 v skladu s specifikacijami iz Memoranduma o soglasju sprejme naslednje ukrepe:

[...]

(g) dokapitalizacija nacionalnih bank do konca julija 2011 (pod pogojem, da se Irish Life & Permanent primerno prilagodi pričakovani prodaji sredstev) v skladu z ugotovitvami PLAR in PCAR leta 2011 [(previdnostna ocena likvidnosti in previdnostna ocena kapitala leta 2011)], kot jih je centralna banka Irske objavila 31. marca 2011;

[...]“

Irsko pravo

- 14 Cilj Credit Institutions (Stabilisation) Act 2010 (zakon o stabilizaciji kreditnih institucij iz leta 2010, v nadaljevanju: zakon iz leta 2010) je v skladu z njegovim členom 4 med drugim:

- „(a) spopadanje z resnimi in stalnimi motnjami v gospodarstvu in finančnih sistemih ter s stalno resno nevarnostjo za stabilnost nekaterih kreditnih institucij v državi in finančnega sistema na splošno,
- (b) izvedba reorganizacije kreditnih institucij na Irskem za njihovo finančno stabilizacijo in prestrukturiranje (v skladu s pravili Evropske unije o državni pomoči) v okviru nacionalnega načrta za oživitev gospodarstva v obdobju 2011–2014 in programa [Evropske unije]/Mednarodnega denarnega sklada za finančno pomoč Irski,

[...]“

- 15 Člen 7 tega zakona določa:

„(1) Minister lahko ob upoštevanju odstavkov 2 in 4 poda predlog odredbe, v katerem predlaga, naj se zadevni instituciji odredi, da (v določenem obdobju) sprejme ukrep ali skupino ukrepov oziroma da (v določenem obdobju) ne izvaja nekega ukrepa ali skupine ukrepov, ki so skupaj namenjeni doseganju določenega cilja, vključno z – med drugim – katerim koli ali več od teh ukrepov, brez poseganja v splošno področje uporabe zgoraj navedenega:

- (a) ne glede na zakonske ali pogodbene predkupne pravice, [...] izdajanje delnic ministru ali drugi osebi, ki jo imenuje minister, pod pogoji, ki jih minister navede v predlogu odredbe, za ceno, ki jo določi minister;

[...]

- (c) povečanje odobrenega osnovnega kapitala (vključno z oblikovanjem novih razredov delnic) zadevne institucije, da bi lahko ta izdala delnice ministru ali kateri koli drugi osebi, ki jo imenuje minister;

- (d) spreminjanje akta o ustanovitvi in statuta zadevne institucije [...];

[...]

(2) Minister lahko poda predlog odredbe samo, če po posvetovanju z guvernerjem [centralne banke] meni, da je izdaja predlagane odredbe potrebna za zagotovitev, da se doseže eden od ciljev tega zakona, ki je opredeljen v predlogu odredbe.

[...]“

- 16 Člen 9(1) in (2) navedenega zakona določa:

„1. Čim prej po dokončanju postopkov iz člena 7 v zvezi s predlogom odredbe minister pri High Court [(višje sodišče)] vloži zahtevo za izdajo sklepa po postopku, v katerem ni potrebno zaslišati nasprotne stranke (v tem zakonu imenovana „odredba“) v skladu z zadevnim predlogom odredbe.

2. Če High Court [(višje sodišče)] pri obravnavi zahteve brez zaslišanja nasprotne stranke iz [odstavka] 1 ugotovi, da so izpolnjene zahteve iz člena 7 ter da je mnenje ministra v skladu z navedenim členom upravičeno in da je pravo v njem pravilno uporabljeno, izda odredbo v skladu s predlogom odredbe [...].“

- 17 Člen 11 zakona iz leta 2010 določa, da lahko zadevna institucija ali kateri koli njen družbenik High Court (višje sodišče) predlaga, naj odredbo razveljavi. To sodišče lahko odredbo razveljavi samo, če meni, da ni izpolnjen kateri od pogojev iz člena 7 tega zakona ali da je mnenje ministra, navedeno v členu 7(2) tega zakona, nerazumno ali da pravo v njem ni pravilno uporabljeno.
- 18 Člen 47 zakona iz leta 2010 določa, da se v odredbo vključi določba, v skladu s katero lahko minister na skupščini delničarjev izvaja katero koli pooblastilo, ki ga imajo sicer delničarji zadevne institucije.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 19 Permanent TSB plc, nekdanja Irish Life and Permanent plc (v nadaljevanju: ILP), je kreditna institucija, ki svojo dejavnost opravlja na irskem ozemlju.
- 20 Permanent TSB Group Holdings plc, nekdanja Irish Life and Permanent Group Holdings plc (v nadaljevanju: ILPGH), je kapitalska družba, ustanovljena na Irskem. ILPGH ni kreditna institucija. V obdobju iz postopka v glavni stvari je bila ta družba lastnica celotnega kapitala družbe ILP.
- 21 Tožeče stranke v sporu o glavni stvari so družbeniki in delničarji družbe ILPGH.
- 22 Finančna in gospodarska kriza, s katero se je Irska srečala leta 2008, je močno prizadela tako finančno stabilnost irskih bank kot tudi stabilnost te države članice zaradi posebno močne povezanosti ene z drugo, ki je posledica relativne velikosti bančnega sektorja glede na velikost nacionalnega gospodarstva in obsežnih jamstev za bančne dolgove, ki jih je Irska v navedenem letu zagotovila bankam.
- 23 Kljub podpornim ukrepom, ki jih je Irska sprejela v korist bančnega sektorja, so irske banke še naprej izgubljale zaupanje trgov in finančni položaj te države članice se je še naprej slabšal. Irski organi so v teh okoliščinah pripravili program za gospodarsko in finančno prilagoditev, za katerega so med drugim 21. novembra 2010 zaprosili za finančno pomoč Unije. Irska se je v tem programu zavezala, da bo prestrukturirala in dokapitalizirala bančni sektor.
- 24 Svet je z Izvedbenim sklepom 2011/77 sprejel navedeni program in je tej državi članici zagotovil finančno pomoč Unije iz Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo, vzpostavljenega na podlagi Uredbe št. 407/2010. Irska in Komisija sta 16. decembra 2010 sklenili Memorandum o soglasju na podlagi člena 1(4) tega sklepa (v nadaljevanju: Memorandum o soglasju). Ta država članica bi morala v skladu z zavezami, sprejetimi s tem memorandumom o soglasju in s členom 3(4), (5) in (7)(g) navedenega sklepa, nacionalne banke dokapitalizirati do konca julija 2011, in sicer na podlagi rezultatov previdnostne ocene kapitala in previdnostne ocene likvidnosti, kot jih je objavila Central Bank of Ireland (centralna banka Irske).
- 25 Centralna banka Irske je rezultate ocene objavila 31. marca 2011. Guverner centralne banke Irske je na podlagi teh rezultatov s sklepom, sprejetim istega dne, družbi ILP odredil, naj zbere dodaten kapital v znesku 4 milijarde EUR.
- 26 Minister je v juliju 2011 delničarjem družbe ILPGH podal predlog za olajšanje dokapitalizacije družbe ILP z – med drugim – vložkom v višini 2,7 milijarde EUR. Na izredni skupščini delničarjev družbe ILPGH, ki je potekala 20. julija 2011, je bil ta predlog zavržen, upravnemu odboru pa je bilo naloženo, da preveri druge možnosti za dokapitalizacijo in za to zaprosi za podaljšanje roka za dokapitalizacijo, določenega v Izvedbenem sklepu 2011/77.
- 27 Minister je na podlagi členov 7 in 9 zakona iz leta 2010 za dokapitalizacijo družbe ILP pripravil predlog odredbe, ki ga je predložil High Court (višje sodišče). Navedeno sodišče je izdalo odredbo s predlaganim besedilom, tako da je družbi ILPGH naložilo, da v zameno za vložek v višini

2,7 milijarde EUR izda nove delnice ministru za ceno delnice, ki jo je ta določil, kar je pomenilo 10-odstotni znižanje glede na srednjo tržno ceno na dan 23. junija 2011. Tako je minister brez sklepa skupščine delničarjev družbe ILPGH pridobil 99,2 % delnic te družbe. Poleg tega je bil odrejen umik teh delnic z borze na Irskem in v Londonu.

- 28 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so na podlagi člena 11 zakona iz leta 2010 pri navedenem sodišču vložile predlog za razveljavitev odredbe. Pred High Court (višje sodišče) so zatrjevale, da povečanje kapitala, ki izhaja iz te odredbe, ni združljivo s členi 8, 25 in 29 Druge direktive, saj je bilo izvedeno brez soglasja skupščine delničarjev družbe ILPGH.
- 29 Minister ter družbi ILPGH in ILP so tem trditvam nasprotovali, pri čemer so se oprli na Direktivo 2001/24, Uredbo št. 407/2010, Izvedbeni sklep 2011/77, člene 49, 65, 107, 119, 120 in 126 PDEU ter določbe iz naslova VIII tretjega dela te pogodbe. Po njihovem mnenju so te določbe prava Unije Irski dovoljevale, da sprejme potrebne ukrepe za zaščito celovitosti svojega finančnega sistema ne glede na določbe Druge direktive. Ta država članica naj bi na podlagi obveznosti, ki izhajajo iz naslova VIII tretjega dela navedene pogodbe in zlasti njenih členov 119 in 120, te ukrepe celo morala sprejeti, da bi zagotovila varnost ustanove, ki je sistemskega pomena za Irsko in Unijo.
- 30 Predložitveno sodišče je po tehtanju verjetnosti ugotovilo, da družba ILP ne bi mogla zbrati potrebnega kapitala v znesku 4 milijard EUR ne od zasebnih vlagateljev ne od obstoječih delničarjev, potem ko je izredna skupščina delničarjev družbe ILPGH 20. julija 2011 zavrnila predlog ministra za dokapitalizacijo. Po presoji tega sodišča bi neizvedba dokapitalizacije v roku, določenem v Izvedbenem sklepu 2011/77, pripeljala do propada družbe ILP, ki bi bil posledica različnih mogočih scenarijev, kot je množično dviganje vlog iz družbe ILP, poziv k poplačilu različnih obveznic, prenehanje financiranja v okviru nujne pomoči v primeru likvidnostne krize oziroma kombinacija nekaterih ali celo vseh teh možnosti.
- 31 Navedeno sodišče poleg tega meni, da propad družbe ILP ne bi pomenil le izgube celotne vrednosti delnic za delničarje, temveč bi imel resne posledice za Irsko. V zvezi s tem se sklicuje zlasti na možnost množičnega dviga vlog iz nacionalnih bank, na posledično uveljavljanje jamstva, ki ga je Irška država priznala družbi ILP, ter na možnost delnega ali popolnega prenehanja financiranja te države v okviru programa za gospodarsko in finančno prilagoditev zaradi nespoštovanja pogojev tega programa. Po mnenju predložitvenega sodišča bi te posledice za Irsko še povečale nevarnost za finančno stabilnost drugih držav članic in Unije.
- 32 V teh okoliščinah je High Court (višje sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „Ob upoštevanju:
- (i) Druge direktive;
 - (ii) Direktive [2001/24];
 - (iii) obveznosti irske države v skladu z določbami Pogodbe [DEU] in zlasti členov 49, 65, 107 in 120 ter naslova VIII tretjega dela te pogodbe;
 - (iv) obveznosti irske države na podlagi programa pomoči Evropske unije in MDS;
 - (v) določb Izvedbenega sklepa Sveta 2011/77 o finančni pomoči Unije Irski, sprejetega na podlagi Uredbe št. 407/2010;

1. Ali Druga direktiva v vseh okoliščinah, vključno z okoliščinami v tej zadevi, prepoveduje izdajo odredbe v skladu s členom 9 zakona iz leta 2010 na podlagi mnenja ministra, da je ta potrebna, če so učinki take odredbe povečanje kapitala družbe brez soglasja skupščine delničarjev; dodelitev novih delnic, ne da bi bile prednostno ponujene obstoječim delničarjem, brez soglasja skupščine delničarjev; znižanje nominalne vrednosti delnic družbe brez soglasja skupščine delničarjev in, za to, sprememba akta o ustanovitvi družbe in njenega statuta brez soglasja skupščine delničarjev?
2. Ali odredba, ki jo je izdalo High Court (višje sodišče) v skladu s členom 9 zakona iz leta 2010 v zvezi z družbama ILPGH in LLP, krši pravo Unije?“

Predloga za ponovno odprtje ustnega dela postopka in za določitev pripravljanih ukrepov

- 33 P. Skoczylas je po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca 25. avgusta 2016 vložil predlog za ponovno odprtje ustnega dela postopka na podlagi člena 83 Poslovnika Sodišča. Družba Scotchstone je z dopisom, ki ga je sodno tajništvo prejelo istega dne, podala podoben predlog, predlagala pa je tudi pripravljane ukrepe na podlagi člena 64 Poslovnika Sodišča.
- 34 Ti tožeči stranki v utemeljitev svojih predlogov v bistvu zatrjujejo, da zadevne stranke niso razpravljale o sodbi z dne 19. julija 2016, Kotnik in drugi (C-526/14, EU:C:2016:570), in o elementih, v katerih se zadeva, v kateri je bila izdana navedena sodba, razlikuje od zadeve v postopku v glavni stvari.
- 35 Družba Scotchstone je v dopisu, ki je v sodno tajništvo prispel 6. septembra 2016, obrazložitev svojega predloga za ponovno odprtje ustnega dela postopka dopolnila s sklicevanjem na sklep Komisije z dne 30. avgusta 2016, s katerim je bilo ugotovljeno, da davčne ugodnosti v višini 13 milijard EUR, ki jih je Irska priznala družbi Apple v letih od 2003 do 2014, niso v skladu s pravili Unije o državnih pomočeh. Družba Scotchstone glede na ta sklep meni, da je Irska v obdobju iz postopka v glavni stvari imela na voljo še druga finančna sredstva razen tistih iz finančne pomoči Unije za odpravo resnih motenj v svojem gospodarstvu. Ta druga finančna sredstva bi tej državi članici omogočala dokapitalizacijo družbe LLP s soglasjem skupščine delničarjev družbe ILPGH in v skladu z določbami Druge direktive.
- 36 V zvezi s tem je treba opozoriti, da lahko Sodišče v skladu s členom 83 Poslovnika po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena ali če je v zadevi treba odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke ali zainteresirani subjekti iz člena 23 Statuta Sodišča Evropske unije niso razpravljali.
- 37 Sodišče v skladu s členom 64(1) Poslovnika po opredelitvi generalnega pravobranilca s sklepom, s katerim se opredelijo dejstva, ki jih je treba dokazati, določi potrebne pripravljane ukrepe.
- 38 V obravnavanem primeru Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca meni, da ima na voljo vse potrebne podatke, da lahko odloči o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki mu je bil predložen, in da zadeve ni treba obravnavati na podlagi trditev, o katerih se pred tem sodiščem ni razpravljalo.
- 39 Zato je treba predloga P. Skoczylasa in družbe Scotchstone zavrniti.

Vprašanja za predhodno odločanje

- 40 Najprej je treba ugotoviti, da čeprav iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da se nanaša na razlago člena 8(1) ter členov 25 in 29 Druge direktive, navedbe iz tega predloga ne omogočajo opredelitve drugih določb prava Unije, ki bi lahko po mnenju predložitvenega sodišča nasprotovale ukrepu, kakršen je odredba.

- 41 S členom 8 Druge direktive je prepovedana izdaja delnic po ceni, ki je nižja od njihove nominalne vrednosti ali – če nimajo nominalne vrednosti – od njihove računovodske vrednosti. Člen 25 te direktive določa, da mora biti o vsakem povečanju kapitala družbe sprejet sklep na skupščini delničarjev te družbe. Člen 29 navedene direktive v bistvu določa, da se morajo ob takem povečanju kapitala delnice prednostno ponuditi obstoječim delničarjem.
- 42 Glede odredbe je iz spisa, predloženega Sodišču, razvidno, da je ta povzročila izdajo delnic družbe ILPGH za znesek, ki je nižji od njihove nominalne vrednosti, in povečanje kapitala te družbe – pri čemer so pravice do prednostnega vpisa ukinjene – brez soglasja skupščine delničarjev te družbe. Torej ni sporno, da zahteve, navedene v prejšnji točki, v obravnavnem primeru niso bile spoštovane.
- 43 V teh okoliščinah je treba postavljene vprašanje, ki ju je treba obravnavati skupaj, razumeti tako, da želi predložitveno sodišče izvedeti, ali je treba člen 8(1) ter člena 25 in 29 Druge direktive razlagati tako, da nasprotujejo ukrepu, kot je odredba v postopku v glavni stvari, ki je sprejet v položaju, v katerem obstajajo resne motnje v gospodarstvu in finančnem sistemu države članice, ki ogrožajo finančno stabilnost Unije, in ki povzroči povečanje kapitala delniške družbe – brez soglasja skupščine delničarjev te družbe – z izdajo novih delnic za znesek, ki je nižji od njihove nominalne vrednosti, pri čemer obstoječi delničarji nimajo pravice do prednostnega vpisa.
- 44 V zvezi s tem je iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da je bila odredba sprejeta v finančni in gospodarski krizi, ki je Irsko pripeljala do tega, da je leta 2008 nacionalnim bankam, ki so bile v krizi prizadete, odobrila velika jamstva in leta 2010, ko se je finančni položaj teh bank še naprej slabšal in ogrožal tudi finančno stabilnost te države članice, zaprosila tudi za finančno pomoč Unije, pri čemer se je zavezala prestrukturirati in dokapitalizirati nacionalni bančni sektor.
- 45 Po navedbah predložitvenega sodišča je ta položaj resnih motenj v nacionalnem gospodarstvu zaradi nemožnosti družbe ILP, da sama izvede dokapitalizacijo, kot je bila z Memorandumom o soglasju predvidena za konec julija 2011, zahteval ukrepanje irske države, da bi se preprečil propad te družbe, ki bi ogrozil tako finančno stabilnost te države članice kot drugih držav članic Unije.
- 46 Dokapitalizacija nacionalnih bank, med katere spada ILP, do 31. julija 2011 je bila kot pogoj za izplačilo finančne pomoči Unije Irski določena tudi s členom 1(4) in členom 3(2), (4), (5) in (7)(g) Izvedbenega sklepa 2011/77. Ta finančna pomoč v skladu z uvodnima izjavama 4 in 5 ter členom 1 Uredbe št. 407/2010 – ki je bila sprejeta na podlagi člena 122(2) PDEU, ki se nanaša med drugim na spopadanje z „izjemnimi okoliščinami“ – pomeni izredni ukrep, ki je namenjen ohranjanju finančne stabilnosti Unije.
- 47 Res je, da je bilo z odredbo naloženo povečanje kapitala družbe ILOGH za dokapitalizacijo družbe ILP. Vendar člen 3(7)(g) Izvedbenega sklepa 2011/77 določa dokapitalizacijo nacionalnih bank, med katerimi je bila ILP, ne da bi bila podrobneje navedena sredstva, ki jih je treba za to uporabiti. Zato irskim organom ni bilo treba dati neposrednega vložka v kapital družbe ILP, ampak so lahko to dokapitalizacijo izvedli s povečanjem kapitala družbe ILPGH.
- 48 Poleg tega je predložitveno sodišče – kot je navedeno v točkah 30 in 31 te sodbe – po tehtanju zadevnih interesov ugotovilo, da je bila odredba po sklepu izredne skupščine delničarjev družbe ILPGH z dne 20. julija 2011 o zavrnitvi predloga ministra za dokapitalizacijo edini način, da se v roku, določenem v Izvedbenem sklepu 2011/77, zagotovi dokapitalizacija družbe ILP, ki je bila potrebna, da se prepreči propad te finančne institucije in s tem resna nevarnost za finančno stabilnost Unije.
- 49 Druga direktiva v skladu s svojo uvodno izjavo 2 želi zagotavljati minimalno enakovredno zaščito za delničarje in upnike delniških družb. Tako – kot družbi ILPGH in ILP ter Irski navajajo v svojih stališčih, predloženih Sodišču – ukrepi, določeni s to direktivo, za ohranitev, povečanje in zmanjšanje

kapitala teh družb zagotavljajo navedeno zaščito proti dejanjem organov navedenih družb in tako zadevajo njihovo redno delovanje (glej po analogiji sodbo z dne 19. julija 2016, Kotnik in drugi, C-526/14, EU:C:2016:570, točki 86 in 87).

- 50 Vendar kot je razvidno iz točk od 44 do 48 te sodbe, odredba ni akt, ki bi ga sprejel organ delniške družbe v okviru rednega delovanja te družbe, temveč je izreden ukrep nacionalnih organov, s katerim naj bi se s povečanjem kapitala preprečil propad take družbe, ki bi po navedbah predložitvenega sodišča ogrožal finančno stabilnost Unije. Zaščita, ki jo Druga direktiva zagotavlja delničarjem in upnikom delniške družbe, kar zadeva njen kapital, pa ne vključuje takega nacionalnega ukrepa, sprejetega v položaju, v katerem obstajajo resne motnje v gospodarstvu in finančnem sistemu države članice, s katerim naj bi se odpravila sistemska nevarnost za finančno stabilnost Unije, ki je posledica nezadostnosti lastnih sredstev zadevne družbe.
- 51 Določbe Druge direktive torej ne nasprotujejo izjemnemu ukrepu v zvezi s kapitalom delniške družbe, kot je odredba, ki so ga nacionalni organi sprejeli v položaju, v katerem obstajajo resne motnje v gospodarstvu in finančnem sistemu države članice, brez soglasja skupščine delničarjev te družbe ter s ciljem preprečiti sistemske tveganje in zagotoviti finančno stabilnost Unije (glej po analogiji sodbo z dne 19. julija 2016, Kotnik in drugi, C-526/14, EU:C:2016:570, točke od 88 do 90).
- 52 Te ugotovitve ne more omajati to, da odredbe ne bi bilo mogoče – kot trdijo tožeče stranke v postopku v glavni stvari – šteti za „sodni ukrep“, temveč za „začasno upravno odločbo“. Iz prejšnjih dveh točk je namreč razvidno, da Druga direktiva v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, ne nasprotuje sprejetju ukrepa, kot je odredba, saj je narava nacionalnega organa, ki je to odredbo sprejel, v zvezi s tem brez pomena.
- 53 Zgornja razlaga nikakor ni nezdružljiva z razlago Sodišča v sodbi z dne 12. marca 1996, Pafitis in drugi (C-441/93, EU:C:1996:92), v nasprotju s tem, kar trdijo tožeče stranke v postopku v glavni stvari. Elementi, navedeni v točkah od 44 do 48 te sodbe, se namreč razlikujejo od položaja v postopku v glavni stvari zadeve, v kateri je bila izdana sodba z dne 12. marca 1996, Pafitis in drugi (C-441/93, EU:C:1996:92), pri kateri je šlo za insolventnost ene same banke. Sodišče je sicer razsodilo, da se Druga direktiva še naprej uporablja v primeru „navadne reorganizacije“ (sodba z dne 12. marca 1996, Pafitis in drugi, C-441/93, EU:C:1996:92, točka 57), vendar se ni izreklo – kot je generalni pravobranilec navedel v točki 45 sklepnih predlogov – o izrednih ukrepih reorganizacije, kot je odredba, s katero se skuša v položaju, v katerem obstajajo resne motnje v nacionalnem gospodarstvu in finančnem sistemu države članice, preprečiti propad banke, da bi se ohranila finančna stabilnost Unije.
- 54 Poleg tega, kot so družbi ILPGH in ILP ter Irska navedle v stališčih, predloženih Sodišču, so bili nacionalni ukrepi, izpodbijani v zadevi Pafitis in drugi (C-441/93, EU:C:1996:92), sprejeti v obdobju med letoma 1986 in 1990, Sodišče pa je svojo sodbo izdalo 12. marca 1996, torej precej pred začetkom tretje faze implementacije ekonomske in monetarne unije z uvedbo eura, vzpostavitvijo Eurosistema in s tem povezanimi spremembami Pogodb Unije. Čeprav obstaja jasen javni interes za zagotovitev močnega in doslednega varstva delničarjev in upnikov po vsej Uniji, pa ni mogoče šteti, da ta interes v vseh okoliščinah prevlada nad javnim interesom za zagotovitev stabilnosti finančnega sistema, uvedenega s temi spremembami Pogodb (glej v tem smislu sodbo z dne 19. julija 2016, Kotnik in drugi, C-526/14, EU:C:2016:570, točka 91).
- 55 Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da se morajo člen 8(1) ter člena 25 in 29 Druge direktive razlagati tako, da ne nasprotujejo ukrepu, kot je odredba v postopku v glavni stvari, ki je sprejet v položaju, v katerem obstajajo resne motnje v gospodarstvu in finančnem sistemu države članice, ki ogrožajo finančno stabilnost Unije, in ki povzroči povečanje kapitala delniške družbe – brez soglasja skupščine delničarjev te družbe – z izdajo novih delnic za znesek, ki je nižji od njihove nominalne vrednosti, pri čemer obstoječi delničarji nimajo pravice do prednostnega vpisa.

Stroški

- 56 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Člen 8(1) ter člena 25 in 29 Druge direktive Sveta 77/91/EGS z dne 13. decembra 1976 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu [s členom 54, drugi odstavek, PDEU] glede ustanavljanja delniških družb ter ohranjanja in spreminjanja njihovega kapitala, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti je treba razlagati tako, da ne nasprotujejo ukrepu, kot je odredba v postopku v glavni stvari, ki je sprejet v položaju, v katerem obstajajo resne motnje v gospodarstvu in finančnem sistemu države članice, ki ogrožajo finančno stabilnost Unije, in ki povzročijo povečanje kapitala delniške družbe – brez soglasja skupščine delničarjev te družbe – z izdajo novih delnic za znesek, ki je nižji od njihove nominalne vrednosti, pri čemer obstoječi delničarji nimajo pravice do prednostnega vpisa.

Podpisi